దివ్యజ్యోతి

1

"ఏరా, గోపూ! అట్టా సిక్కిపోతున్నవ్?" అని, చద్ది బువ్వ బుజాన మూటగా తగిలించుకొని, ములుగర్రను కిందుమీదుగా బట్టుకొని "దబ్బినం" పొలంబోతున్న ఇసికపాతర్ల గోపన్నను, ఎర్రమాగాణోళ్ళ "సినరామసెంద్రుడు" పలకరించాడు, పనిమాలగా ఎదురొచ్చి.

"లేదే మావాఁ...." అనబోయాడు "యిసీకపాతరోళ్ళ" సిన్నోడు.

కాని, గోపన్న కంఠం రుద్ధమై మాటల కోసం పెనుగులాడింది; పెదిమలు చలించి, కంది, వణుకుతో అస్పష్టమైన శబ్దాలు నిశ్శబ్దంగా చేసినాయ్. భుజాన్నుండి సద్ది బువ్వ మూట జారి భూమ్మీద పడ్డది. అయితే, గోపన్న కళ్లు మాట్లాడినాయి జలజల కారిన కన్నీళ్లు 'మునిలి రామసెంద్రుడి'కి జవాబు చెప్ప సాగినై.

"అరి, పిచ్చి కన్నయ్యా, ఏదిత్తే సచ్చింది తిరిగొచ్చుద్దంటరా? పాతలన్నీ మరిసిపోయి మల్లీ యింకో యిల్లుగలాడివై...."

రామసెంద్రుడి వూరడింపు మాటలు పూర్తిగాకముందే గోపన్న మందుకు సాగిపోయాడు - మునిలి రామసెంద్రుడు వంగి చద్దిమూట అందించాడు.

2

గోపన్న కన్నీళ్ళలో "జీవితమే" వున్నది. అందుండి అతని ఆత్మ మాట్లాడింది. మనస్సు పెనుగులాడింది. ఏవో ఆ అమాయకుడికి తెలీని రొండు వస్తువులూ పరస్పర సంఘర్షణకు తలపడ్డాయ్. ఒక్క దుఃఖమేనా - ఆ కన్నీళ్ళలో? కాదు. ఎన్నో సమస్యలు - ఇహపర చింతలకు - యోగుల్ని, వేదాంతుల్ని, భక్తుల్ని, దాన పరాయణులనూ పీరులనూ పురిగొల్పిన సమస్యలున్నాయ్. వేమనయోగివలె గోపన్న, దబ్బిన పొలంలో గట్టుమీది తుమ్మసెట్టు నీడ కింద ముళ్ళమీద కూలబడ్డాడు.

అప్రయత్నంగా తన బుగ్గలమీదికి వేళ్లుపోనిచ్చి తడివి చూసుకొన్నాడు- ఎర్రమాగాణోళ్ళ పెద్దమాంవ జెప్పిన మాట నిజం. ఇప్పుడు తన బుగ్గలకు, రామసెంద్రుడు మావ బుగ్గలకు అన్నీ పోలికలే.

పొద్దు తిరిగిందాకా అరకదున్నాడు గాని గోపన్నకు ఆకలి వేయలేదు. పంట కాలువ ఒడ్డునుండి సద్దిమూట నీళ్ళలో పడి ఎర్రరేగటితోపాటు కొట్టుకుపోయింది.

3

పెద్దరెడ్డిగారింట్లో గోపన్న కమతానికి కుదిరినప్పట్నించీ పెళ్ళి సంబంధాలూ, మనువు మాటలూ ఎక్కువయినై. వెనక పెదిమ విరిచిన ఆరిగ లచ్చన్న, "సోమరిదున్న" అని తిట్టిన తరిణె పెబంధం (పరంధామయ్య), ఎకరా రొండు కుంచలు సంపాదించిన ముత్తాల నారయ్య, "పెద్దమడుసుల్లో" జమయిన సినరామసెంద్రయ్యా అంతా "మా పిల్ల నిత్తామంటే మా పిల్లనిత్తామని" ముందుకొచ్చారు. మొదట్లో గోపన్న మనస్సు పరిపరి విధాల "బెమలు"బడి, చివరకు మేనరికమే చేసుకొన్నాడు. మేనరికమంటే అప్ప చీతారాం కూతురు, హనుమాయి. తనకయితే సినరామసెంద్రుడు మామ కూతురు అదెమ్మమీదనే గురి, మొదటినుంచీ; కాని ఏమయిందో, ఏం గుబులు దిరిగిందో జ్ఞాపకం లేని వాళ్ళంతా ఏమేమి బోధలు చేశారో, ఏమోగాని - సివరకు - ''అప్పా! అనుమాయిని జేసుకుంటానే'' అన్నాడు.

హనుమాయి సన్నగా వుంటుంది నల్లగా నిగనిగలాడే పిల్ల. సురుకంటే సురుకు. సిసింద్రీ—

* * *

పెల్లికని ఖర్చున బడాల్సొచ్చింది గోపన్న- తోడి కమత గాళ్ళందరూ వుడికించినందుకేమో.

"అరేయ్, పెద్దరెడ్డిగారికి పరువుబోద్దిరా. నీ తలకాయ! పట్టుపంచె లేని పెల్లేం పెల్లిరా?'' అని భద్రయ్య.

''మీ అప్ప అంటున్నదిరా, నాకేం దెలుసు? తులం బంగారం, పట్టుకోక కట్టబెడతానన్నావంటగా?'' అని పేరమ్మగారి కమతగోడు ఈద్వరయ్య.

"అరేయ్, మాట అని యెనక్కి దీస్తివా - పరువుబోద్దిరా" అని అంతా.

"ఈల్ల మొకం, యీల్ల మాటలకేంగాని" - గోపన్నకు వూళ్ళో కొత్తగా ఏర్పడిన మంగలినాంచారు కొడుకుల బ్యాండు మీదే లంకించుకొన్నది మనుసు. తోడివాడు యెంకట్రత్నం గూడా తన పెల్లికి బ్యాండు బెట్టించి మజా జేశాడు. ఏం, తనకు లేని ఆస్తి అడికేడ్నించి వచ్చిందో?!

4

రెడ్డిగోరిచ్చిన రొండు బస్తాల ధాన్యం, ముందే తీసుకొన్న ఏరువాక పున్నంనాటి జీతం యిరవై రూపాయలూ, తన కాడవున్న ముప్పై రొండు రూపాయలూ (అచ్చంగా రాణిమార్కు రూపాయలు గావు, కొత్త నోట్లూ వున్నాయి) "ఒక మూలకు జాల్లేదు."

"సివరికి" సిరాల యెంకటసామి, వూళ్ళోకల్లా వడ్డీ లిచ్చే కోమటి షావుకారు, యేలుముద్దరకింద యిచ్చిన వంద రూపాయలు అప్పుతో కమతగాళ్ళ సవాళ్ళను, తన యీప్సితాన్నీ నిర్విఘ్నంగా పెళ్ళిలో జరిగించి తీరాడు - యిచిక పాతరోళ్ళ యిల్లు నిలబెట్టదలుచుకొన్న పిల్ల సుల్తాన్ - "ఇసికపాతర్ల బాల గోపన్న", కొత్తపాలెంగ్యేమ కాపురస్థుడూ పెద్దరెడ్డిగోరి కమతగాడు. పెళ్లి అయినాక పందిట్లోనే బ్యాండు విని గోపన్న, ఈచ్వరయ్య యీపుమీద పెద్ద చరుపు చరిచాడు.

5

మొగపిల్లాడు బుడతాడని గోపన్న సంతోషం దాచుకోలేక "అనువాయ్ మా బాబు పేరెడదామే బుడ్డోడికి" అన్నాడు.

హనుమాయి నవ్వుకుంది గాని, ముందున్న సంగతి ఎవరికి తెలుసు? పొదలో నల్లత్రాచల్లే కాలం దాక్కొన్నది, అసూయతో.

హనుమాయి ఆడపిల్లను కనలేక కన్నది. ఎటికల మంత్రసానిది, కడుపులోనే ఐచ్చిన పిల్లను బైటికి లాగింది గాని అనుమాయి, మూడు రోజుల్లోనే వాయిగమ్మి పిల్లదారినబోయింది.

గోపన్న ఏడ్చాడు. ఏడ్చాడు. బుడ్డోడు పుట్టలేదు. అనుమాయి తనకిక లేదు. మళ్ళీ ఏడ్చాడు. రెడ్డిగారి పొలంపన్లు కుంటుబడకుండానే ఏడ్చాడు నెలలు, నెలలు.

6

ఇంకా "అనుమాయిని దలుసుకొనే" కళ్ళ నీళ్లు బెట్టుకొంటున్నాడని, తన కూతురు ఆదెమ్మ కింగా పెళ్ళిజెయ్యాని సిన రామసెంద్రయ్య - ఆ రోజు ప్రొద్దుటేళ గోపన్నను సముదాయించాడు.

కాని, అనుమాయిది తెగని పీడకలలాంటి దుఃఖంగా మారింది గోపన్నకు పది నెలలు గడిచినా. ఇప్పుడు ఆ దుఃఖాన్ని మొయ్యటం, భూదేవికి ఒంటిగా పొలం దున్నుతూ తన బరువు గుండె విప్పిచెప్పటం, చెట్లలాగా ఆకులు రాల్సి, ఎండి తిరిగి చిగురెయ్యటం, డొంక మలుపుల్లో గూర్చొని పెద్దగా రోదించటం- గోపన్నకు బహు సామాన్యమైన సమస్యలైపోయినై - కాలం గాయాన్ని మాన్పుతుంటే.

*　　　　*　　　　*

ఇప్పుడు బరువు గుండెలో కాదు - అంతరాత్మలో. దుఃఖం, విచారం మనోక్షేత్రంలో గాదు - అంతరాత్మలో. అంతరాత్మ అంతరాత్మ!

ఇప్పుడు తను ఎండిపోతున్నాడు. తిరిగి చిగిర్చటంలేదు.

డొంక మలుపుల్లో తన నీడ తననే వెంటాడుతోంది. తన పెదిమల్ని తను నమ్మలేని గోపన్న అయిపోయాడు తన ఛాయ తనకు శత్రువైపోయింది. పాతగోపన్న వున్నాడో లేడో. కొత్తగోపన్న యిప్పుడు - ఒక యుద్ధరంగం. అంతస్సంఘర్షణకు రణస్థలి.

అవును. అవును అవును. ఎట్లా జరిగిందో ?

7

కోమటి యెంకటసామి వత్తిడి ఎక్కువైపోయింది.

"అంత తీర్చలేని మగాడివి ఏలుముద్రను గుడ్డెద్దులాగా లగాయించావే" అన్నాడు నాలుగుసార్లు వడ్డీ తీసుకొని, కాగితంమీద జమ రాయించకుండా.

"యిదుగో, గోపన్నా! పదిరూపాయలు పోతే పోయింది. పోలీసు హేడ్డును పిలుస్తా, తరువాత నీ యిష్టం, అట్టా గిట్టా గంటే లాభంలేదు. అఘ్మా యీఘ్మా గాదు - పోలీసు హేడు - మెరిగెల యెంకణ్ణి బట్టిన హేడ్డు జాగర్త. నా డబ్బు కక్కు, కక్కమంటే కక్కాలి."

గోపన్న పోలీసులతో ఎప్పుడూ మాట్లాడలేదు. వాౖడేవు వెళ్ళి సరివికట్టె బండి తోలుకొస్తున్నప్పుడల్లా బాపట్లలో గనబడే పోలీసుల్ని తప్పించుకోటానికి మూడురోడ్లు తప్పించాడే.

మెరిగల యెంకడు మునసబుగారింటికి కన్నం వేశాడని.....ఆ దృశ్యం చూశాడు. తను శాయమ్మగారి మత్తుదున్నను గూడా అట్లా కొట్టివుండడు. బాబో వాడివొళ్లంతా ఒక పుండయింది ఆ పోలీసులేనా? అవును. అనుమానమేముంది? ఎక్కడుంది అసలు?

గోపన్నను భయం తిన్నది. నమిలింది. మింగింది వారాలకు వారాలు న్రిదలో లేదు. కలవరించాడు. జ్వరం వచ్చింది. వానలో తడిశాడు. అసలు ఫాయిదాల్తో మూడొందలెనభై రూపాయల పదమూడణాలయిందా? ఎక్కడ తేగలడు? ఏదీ దారి? అన్నం తినలేదు. తన భయాన్ని తనలో మింగాడు. భయంతో వణికేడు. మనుషుల ముఖాలు తప్పించాడు. యింతలోనే రెడ్డిగారి పెద్దకొడుకు పట్నంనుంచి సెలవల కని యింటికొచ్చాడు.

"గోపీ నీ పేరు బాగుందోయ్ గోపీ!" అంత మెత్తని యెన్నపూసలాంటి మనస్సు ఆయది.

'గోపీ! రేపు తోటకు వస్తాను. మన భోజనం అన్నీ అక్కడే. తేగలు, ముంజెలు, తేనెపట్లు ...అదేపని రేపంతా."

* * *

తోటలో అబ్బాయిగారు కోటుతీసి నిమ్మచెట్టుకు తగిలించమన్నారు. కోటు బరువుగా వుంది. జేబులు తడివిచూశాడు. ఒక జేబులో చేతిగడియారం గొలుసుతోసహా వుంది. రెండో జేబులో తోలుసంచీ. దాంట్లో నోట్లు, డబ్బు!!!

గోపన్నకు ఆ ఆలోచనతోనే ముచ్చెమటలు పోసినై. తనను తాను తిట్టుకొన్నాడు, తను చావనన్నా చస్తాడుగాని అల్లాంటి పనా?

* * *

ఇంటికొచ్చిన తర్వాత కోమటి షావుకారు తిరిగి కబురు చేశాడు. వెళ్ళాడు. రేపే పెద్దు వస్తున్నాడని వినటానికి.

చచ్చిపోదామని కాలవదాకా పోయిన గోపన్న యింటికి తిరిగొచ్చాడు.

8

రెడ్డిగారి పెద్దబ్బాయిగారు డబ్బుదాచుకొనే పట్నం తోలుసంచి పోయింది. కోమటివెంకటసామికి ఆవేళే రొండొందల రూపాయలు గోపన్నద్వారా ముట్టినవి.

''ఎక్కడ కన్నం వేశావురా గోపన్నా!'' అన్నాడు పైకం గల్లా పెట్టెలో దాచమని పెళ్ళాం చేతికిచ్చిన షావుకారు,

గోపన్న వులిక్కిపడ్డాడు. అయిపోయిందనుకొన్నాడు. నిన్ననే కాలవలో ఎందుకు దూక్కపోతిని ? అని తిట్టుకొన్నాడు.

''లేదు సామీ....మా దొరకాడ బదులుచ్చుకున్నా....''

షావుకారు తిరిగి ప్రశ్నించలేదు.

''మరి నో....టో'' అని నీళ్ళు మింగాడు గోపన్న.

''రేపు లెక్కచూస్తాలే, పో....యింకా యివ్వదేలింది చూడాలి.''

* * *

ఇంటి కెళ్ళంగానే గల్లంతూ, తనను రెడ్డిగారు తన్ని పర్సు తెమ్మంటం, మునసబుగారొచ్చి వేపచెట్టుకు రెక్కలు విరిచి కట్టటం, పదిమందీ తనమీద వుమ్మేయటం....అంతా వూహించుకుంటూ గోపన్న రెడ్డిగారి గొడ్లసావిడిదాకా వచ్చి పొంచి చూశాడు కాని అటువంటి గల్లంతేమీ లేదు సరిగదా అబ్బాయిగారు పిలిచి ''రేపు గూడా తోటలో ముంజెలు తీయించ'' మన్నారు.

* * *

ముంజెలు తిన్నాడు రమణారెడ్డి. మామూలుగానే నవ్వేడు. దూడల్తో ఆడుకొన్నాడు. ఏతామెక్కి తొక్కాడు. కాని, తనను డబ్బు సంచీ గురించి అడగలేదు.

దానితో గోపన్నలో అగ్ని బయలుదేరింది. తనను కాల్చే అగ్ని.

దానితో తన నీడ తనకు శత్రువై కూర్చుంది.

దానితో తనలోని సైతాన్లకూ దేవతలకూ యుద్ధం ప్రారంభమైంది.

గోపన్న తిండి మానేశాడు. దేవుళ్ళకు మొక్కుకున్నాడు. ఏమనో? ఎందుకో? ఏమిటో? తనకే తెలీదు. ఆ అగ్ని - అదృశ్యమైన ఆ అగ్ని అంత నెమ్మదిగా, కరుణ లేకుండా గోపన్నను కాల్చివేయసాగింది. దాని అర్థం గోపన్నకు అర్థం కాలేదు.

9

పిచ్చివాడై డొంకలన్నీ తిరిగాడు. గట్లమీద అకారణంగా పరుగెత్తాడు. ఈచ్వరయ్యను అమాంతం కావులించుకొన్నాడు. కాని, తన అంతరాత్మను కాల్చుతోన్న ఆ అగ్ని అర్థం ఎవరూ చెప్పలేదు. చెట్లముందు, గ్రామదేవత ముందు, గంగాదేవి ముందు, ధ్వజస్తంభం ముందు, హనుమాయిని కాల్చేసిన చితి బూడిదముందు గంటలకు గంటలు మూగగా నిలబడ్డారు. జవాబు రాలేదు. అసలు ఏ ప్రశ్నకని జవాబు?

"అరే, దొంగముండాకొడకా!" అని రమణారెడ్డి తనను తిడితే ఎంత బాగుండేది? మునసబుగారిచ్చే శిక్షైతే యింకెంత తేలికగా వుండేది? కాని....యీ చిరునవ్వు, యీ నిశ్శబ్దం, యీ పట్నం నాగరికుడి పిలుపు భరించలేక, ఒక్కొక్క రాత్రిని వెయ్యిరాత్రుళ్ళుగా గడిపాడు గోపన్న.

* * *

రమణారెడ్డిని పంపించటానికి స్టేషనుదాకా బండిగట్టేడు గోపన్న. తను సామాను మోసుకొని ప్లాటుఫారం మీద నిలబడ్డాడు. మూడుమూరల నిడుమోలు ప్లాటుఫారం మీద.

బండి వస్తున్నది చాలా దూరంలో....రమణారెడ్డి గోపన్న భుజాన్ని చరిచాడు.

"గోపీ!....ఆ డబ్బు చాలిందా? కావల్సివస్తే, యీమాటు నన్నడుగు."

అంతే! బండి వచ్చింది. నవ్వుతూ ఎక్కి, చేతులు వూపుతూ వెళ్ళిపోయాడు.

గోపన్న నిశ్చేష్టతనుండి మేల్కొని బండివెంట పరుగెత్తాడు. కాని అప్పుడే మైలు దాటిపోయింది. ఆయన కాళ్ళమీద పడదామని ఉద్రేకం వచ్చింది. కాని, పట్టాలమీద బండి వెళ్ళిన దిక్కుగా సాష్టాంగ ప్రణామం చేశాడు.

ఆ కళ్ళలో నీళ్ళు, ఆ గుండెలో బరువు, ఆ ఆత్మలో అగ్ని కొత్త రూపాలను, కొత్త సత్యాలను కొత్త లోకాలను చూపెట్టినాయ్.

గోపన్న తిరిగి ఊళ్ళో కనిపించలేదు.

10

"అరే, ఈచ్వరా! మన గోపు గోసాయాళ్ళలో గలిశాడంటార్రా జనం" అని ఎర్రమాగాణోళ్ళ చినరా సెంద్రయ్య, పేరమ్మగారి కమతగోణ్ణి, ఈచ్వరయ్యను సంవత్సరమైనాక ప్రశ్నించాడు.

"ఏవోఁనే సిన్నయ్యా! అడి మనుసు అంత మెత్తందే."

"మా అదినిచ్చి తిరిగి పెళ్లిజేద్దావఁని గాదంట్రా మనమంతా అనుకొంది?"

"భెమ్మంగారి మటంలో గనబడ్డాడంట శాయమ్మగోరికి చావణమాసంలో! అడికింకేం పెళ్లే సిన్నయ్యా?"

*

(ఆంధ్రపత్రిక - సచిత్రవార పత్రిక - 27 ఆగస్ట్' 52)